

Redegørelse

Om større
sammenhæng i
det videregående
uddannelses-
system

Indhold

Forord	5
1. Indledning	7
2. Oversigt over de videregående uddannelser under Uddannelsesministeriet	8
2.1 Danmarks kort over de videregående uddannelser	8
2.2 Videregående uddannelser på flere niveauer	11
3. Rammerne for de videregående uddannelser	12
3.1 Styring og organisering af de videregående uddannelser	12
3.2 Økonomiske rammer for de videregående uddannelser	12
3.3 Status for kvalitetssikringen på de videregående uddannelser	13
3.4 Udfordringer og næste skridt: Nye rammer for de videregående uddannelser	13
3.4.1 En lov for alle videregående uddannelser	13
3.4.2 Harmonisering af styringsredskaber	14
3.4.3 Taxameter – og bevillingsreform for de videregående uddannelser	15
3.4.4 Nyt akkrediteringssystem for alle videregående uddannelser	15
4. Vejene gennem de videregående uddannelser	16
4.1 Status for omfang, studietider, frafald, overgange, supplerings, merit og efter- og videreuddannelse på de videregående uddannelser	16
4.2 Udfordringer og næste skridt: En uddannelsespolitisk vision om de videregående uddannelser	23
4.2.1 Fleksible uddannelsesvalg på – og på tværs af – institutioner	23
4.2.2 Samarbejde om videngrundlag	24
4.2.3 Afskaffelse af supplerings	24
4.2.4 Meritgaranti	25
4.2.5 Efter- og videreuddannelse hele livet igennem	25
4.2.6 Innovation og entreprenørskab	26
4.2.7 Praktik og erhvervssamarbejde	26
5.0 Mere sammenhæng i de videregående uddannelser	27
5.1 Reform af rammerne for de videregående uddannelser	27
5.2 Reform af de videregående uddannelser	27
Bilag 1: Styringsredskaber/rammer for institutioner under Uddannelsesministeriet	28
Bilag 2: Tilskud til institutioner under Uddannelsesministeriet	30

Forord

Bedre og mere uddannelse er afgørende for at fremtidssikre Danmark. Vi kan ikke blive for kloge. Regeringen vil investere i mennesker, og vores samfund er baseret på en arbejdsstyrke, der er produktiv, kompetent og innovativ. Veluddannede mennesker skal også i fremtiden sikre, at vi har produktive og innovative virksomheder, der skaber vækst og jobs samt en effektiv og moderne offentlig sektor med høj og relevant service.

Med denne redegørelse ønsker jeg at præsentere et overblik over det danske videregående uddannelsessystem og komme med en række konkrete bud på, hvad Uddannelsesministeriet ønsker at arbejde på for at understøtte udviklingen mod et endnu mere sammenhængende videregående uddannelsessystem.

De politiske sigtelinjer, der præsenteres i redegørelsen, vil blive foldet ud i dialog med sektoren og med respekt for allerede indgåede politiske aftaler, ligesom de vil indgå i det igangværende ministerudvalgsarbejde om de videregående uddannelser.

God læsning!

Morten Østergaard

Minister for forskning, innovation
og videregående uddannelser

1. Indledning

Regeringen har fastsat nye ambitiøse mål om, at 60 procent af en ungdomsårgang skal have en videregående uddannelse, og 25 procent skal have en lang videregående uddannelse. Samtidig skal kvaliteten af uddannelserne styrkes, og de unge skal hurtigere gennem uddannelsessystemet. Målsætningerne er ambitiøse, men også nødvendige.

Demografiske udfordringer, nye teknologier og en global konkurrence betyder bl.a., at professioners traditionelle faggrænser overlapper i opgavevaretagelsen, og at uddannelsesgrænser nedbrydes. Det eneste forudsigelige om de fremtidige behov på arbejdsmarkedet er, at der er brug for en mangfoldighed af kompetencer, og at der ingen standardmodel er for, hvilken kompetencepalet der efterspørges i fremtiden.

Regeringens målsætning er at skabe bedre sammenhæng i det videregående uddannelsessystem, og det er bl.a. baggrunden for dannelsen af Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser (Uddannelsesministeriet). Langt størstedelen af de videregående uddannelser er dermed blevet samlet i ét ministerium, hvor de tidligere har været på fire forskellige ministerområder.

Institutioner under Uddannelsesministeriet har været igennem en kolossal udvikling de sidste 10-15 år. Der har været en periode med meget fokus på de institutionelle forhold, fusioner og sammenlægninger samt etableringen af nye ledelser og ledelseslag. Selvom der fortsat er enkelte udeståender hér, så er der nu behov for i højere grad at tage udgangspunkt i uddannelserne og de studerende.

Den uddannelsespolitiske vision er at få skabt mere sammenhængende rammer for alle videregående uddannelser og at give de studerende fleksible uddannelsesvalg på langs og på tværs af de videregående uddannelser.

Mere sammenhæng betyder bl.a., at vi udnytter vores ressourcer bedre; der bliver færre blindgyder og eksempelvis bedre meritpraksis. Det betyder også, at de studerende kommer hurtigere igennem uddannelserne. Det skal bl.a. ske ved at afskaffe supplerings- og forbedre overgange. Og endelig betyder mere sammenhæng, at de studerende får flere uddannelsesmuligheder, bl.a. ved hjælp af indførelsen af fleksible uddannelsesvalg for studerende.

Det skal afslutningsvis understreges, at selvom sammenhængen i forhold til ungdomsuddannelserne naturligvis også er vigtig, så falder det uden for denne redegørelses genstandsfelt at behandle dette emne.

2. Oversigt over de videregående uddannelser under Uddannelsesministeriet

2.1 Danmarkskort over de videregående uddannelser

De videregående uddannelser under Uddannelsesministeriet udbydes af erhvervsakademier, professionshøjskoler, maritime uddannelsesinstitutioner, kunstneriske og kulturelle uddannelsesinstitutioner og universiteter.

Erhvervsakademier

Der er i alt ni selvstændige erhvervsakademier. I Region Nordjylland er erhvervsakademiet fusioneret med professionshøjskolen.

Erhvervsakademierne udbyder erhvervsakademiuddannelser primært på det tekniske og merkantile område af en varighed på typisk to år. Erhvervsakademierne udbyder endvidere professionsbacheloruddannelser i forlængelse af deres erhvervsakademiuddannelser samt videregående voksenuddannelser og diplomuddannelser.

I henhold til gældende lovgivning skal et erhvervsakademis bestyrelse inden 1. januar 2015 træffe beslutning om, hvorvidt det vil fusionere med en professionshøjskole i den region, hvor det ligger. Hvis et erhvervsakademi efter den dato fortsætter som erhvervsakademi, overgår dets udbudsret til professionsbacheloruddannelser til en professionshøjskole.

Professionshøjskoler

Der er i alt syv professionshøjskoler. Der er en til to professionshøjskoler i hver region i Danmark. Hertil kommer Danmarks Medie- og Journalisthøjskole samt Ingeniørhøjskolen i København.

Professionshøjskolerne udbyder primært professionsbacheloruddannelser – bl.a. på velfærdsområdet, hvoraf de tre største uddannelser er lærer-, pædagog- og sygeplejerskeuddannelserne. Professionshøjskolerne udbyder endvidere visse erhvervsakademiuddannelser og videregående voksenuddannelser og diplomuddannelser.

Professionshøjskolerne kan indgå partnerskabsaftaler med erhvervsakademierne i deres respektive regioner om erhvervsakademiernes udbud af tekniske og merkantile professionsbacheloruddannelser.

Maritime uddannelsesinstitutioner

Der er i alt otte maritime uddannelsesinstitutioner og to skoleskibe. Uddannelsesinstitutionerne er fordelt rundt om i Danmark, herunder i fx Marstal og Skagen. Der er primært tale om mindre uddannelsesinstitutioner (fra 68 til 500 årselever) med en stærk binding til aftagerkredsen og forankring i lokalområderne. De maritime uddannelsesinstitutioner udbyder i et lille sammenhængende uddannelsessystem alle uddannelser til den danske handelsflåde samt skipperuddannelser til fiskerierhvervet. Skibsofficers- og skibsføreruddannelserne på SIMAC samt maskinmesteruddannelserne er professionsbacheloruddannelser.

Kunstneriske og kulturelle uddannelsesinstitutioner

De fire uddannelsesinstitutioner udbyder alle kunstneriske og kulturelle bachelor- og kandidatuddannelser efter samme struktur, som findes på universiteterne. Arkitekt-skolerne, Det Informationsvidenskabelige Akademi (IVA) og Konservatorskolen har gennem en længere årrække haft den universitære bachelor- og kandidatstruktur, mens strukturen på designskolerne først blev indført med en ny bekendtgørelse i juni 2011.

Universiteter

Der er i alt otte universiteter, og de udbyder primært uddannelser omfattet af universitetsloven, dvs. bachelor-, kandidat- og masteruddannelser, men også i et vist omfang andre videregående uddannelser, særligt diplomingeniør-uddannelser.

Tabel 1: Uddannelsesinstitutioner under Uddannelsesministeriet

Erhvervsakademier	Professionshøjskoler	Maritime uddannelsesinstitutioner	Kunstneriske uddannelsesinstitutioner	Universiteter
Erhvervsakademi Sjælland	Professionshøjskolen University College Capital (UCC)	Fredericia Maskinmesterskole	Arkitektskolen Aarhus	Københavns Universitet
Erhvervsakademi Dania	Professionshøjskolen Metropol, University College	Københavns Maskinmesterskole og Elinstallatørskele	Det Kongelige Danske Kunstakademis Skoler for Arkitektur, Design og Konservering (KADK)	Aarhus Universitet
Erhvervsakademi Kolding	Professionshøjskolen Sjælland University College	MARTEC	Det Informationsvidenskabelige Akademi	Danmarks Tekniske Universitet
Erhvervsakademi Lillebælt	Professionshøjskolen Lillebælt University College	SIMAC	Designskolen Kolding	Syddansk Universitet
Copenhagen Business Academy	Professionshøjskolen Lillebælt University College	Århus Maskinmesterskole		Aalborg Universitet
Erhvervsakademi SydVest	Professionshøjskolen UC Syddanmark	Skagen Skipperskole		Handelshøjskolen i København
Erhvervsakademi MidtVest	Professionshøjskolen VIA University College	Marstal Navigationsskole		Roskilde Universitet
Århus Erhvervsakademi	Professionshøjskolen University College Nordjylland	Svendborg Søfartsskole		IT-Universitetet i København
Københavns Erhvervsakademi (KEA)	Danmarks Medie- og Journalisthøjskole	Skoleskibet DANMARK		
	Ingeniørhøjskolen i København	Skoleskibet GEORG STAGE		

Tabel 2: Oversigt over videregående uddannelser under Uddannelsesministeriet**Ordinær uddannelse****Erhvervsakademiuddannelser**

En praksisnær videregående heltidsuddannelse, der som hovedregel varer to år, inklusiv minimum et kvart års praktik. Uddannelserne kobler teori med praktisk undervisning, praktik i virksomheder, institutioner og lignende. Videngrundlag er erhvervs- og professionsbaseret samt udviklingsbaseret. Som hovedregel er adgangskravet en gymnasial eksamen eller en erhvervsuddannelse samt opfyldelse af eventuelle specifikke adgangskrav.

Uddannelsen retter sig oftest mod et bestemt erhvervsområde som fx finansøkonom og laborant.

Professionsbacheloruddannelser

En professionsrettet videregående heltidsuddannelse, der normalt har en varighed på tre-fire år, inklusiv minimum et halvt års praktik. Uddannelserne kobler teori med praktisk undervisning, praktik i virksomheder, institutioner o.l. Videngrundlag er erhvervs- og professionsbaseret samt udviklingsbaseret.

Som hovedregel er adgangskravet en gymnasial eksamen eller relevant erhvervsuddannelse samt opfyldelse af eventuelle specifikke adgangskrav.

Uddannelsen retter sig oftest mod et bestemt erhvervs- eller professionsområde som fx sygeplejerske, eller maskinmester.

Bacheloruddannelser

En forskningsbaseret heltidsuddannelse med en varighed på tre år.

Adgang forudsætter en gymnasial uddannelse, opfyldelse af specifikke adgangskrav (herunder en eventuel adgangsprøve) samt opfyldelse af eventuelle karakterkrav.

Uddannelsen skal give den studerende grundlag for udøvelse af erhvervsfunktioner og kvalificere til optagelse på en kandidatuddannelse.

Uddannelserne udbydes inden for humaniora, teologi, samfundsvidenskab, naturvidenskab, sundhedsvidenskab og teknisk videnskab.

Kunstneriske bacheloruddannelser

En kunstnerisk og/eller forskningsbaseret heltidsuddannelse med en varighed på typisk tre år.

Uddannelsernes videngrundlag er kunstnerisk udviklingsvirksomhed, kunstnerisk praksis og forskning.

Adgang forudsætter typisk en gymnasial eksamen og/eller en bestået optagelsesprøve eller andre specifikke adgangskrav.

Uddannelsen skal give den studerende grundlag for udøvelse af erhvervsfunktioner og kvalificere til optagelse på en kandidatuddannelse.

Kandidatuddannelser

En forskningsbaseret heltidsuddannelse med en varighed på to år.

Adgang forudsætter relevant bacheloruddannelse eller anden relevant dansk eller udenlandsk uddannelse på samme niveau, fx professionsbacheloruddannelse.

Uddannelsen udbygger de kundskaber og den indsigt, som den studerende har opnået i bacheloruddannelsen. Uddannelsen skal give den studerende mulighed for at varetage mere specialiserede erhvervsfunktioner og at deltage i videnskabeligt udviklingsarbejde samt kvalificere til videreuddannelse, herunder ph.d.-uddannelse.

Uddannelserne udbydes inden for humaniora, teologi, samfundsvidenskab, naturvidenskab, sundhedsvidenskab og teknisk videnskab.

Kunstneriske kandidatuddannelser

En kunstnerisk og/eller forskningsbaseret heltidsuddannelse med en varighed på to år.

Adgang forudsætter en relevant bacheloruddannelse eller anden relevant dansk eller udenlandsk uddannelse på samme niveau, fx en professionsbacheloruddannelse.

Uddannelsen udbygger de kundskaber og den indsigt, som den studerende har opnået i bacheloruddannelsen. Uddannelsen skal give den studerende mulighed for at varetage mere specialiserede erhvervsfunktioner og til at deltage i kunstnerisk og/eller videnskabeligt udviklingsarbejde samt kvalificere til videreuddannelse, herunder til ph.d.-uddannelse.

Ph.d.-uddannelser (behandles ikke i denne redegørelse)

Efter- og videreuddannelse

Videregående voksenuddannelser

Kaldes også akademiuddannelse. Tilrettelægges oftest på deltid over to år og har et samlet omfang svarende til et år. Uddannelserne tager udgangspunkt i relevant erhvervspraksis og anvendt teori. Adgangskravet er en relevant erhvervsuddannelse, en relevant grundlæggende voksenuddannelse eller en gymnasial uddannelse samt mindst to års relevant erhvervs erfaring.

Der er deltagerbetaling. Eksempler er akademiuddannelsen i skatter og afgifter samt akademiuddannelsen i finansiel rådgivning.

Diplomuddannelser

En videregående uddannelse for voksne med erhvervs erfaring. Tilrettelægges oftest på deltid over to år og har et samlet omfang svarende til et år. Deltagernes erhvervs erfaring udgør grundlaget for et tæt samspil mellem teori og praksis. Adgangskravet er en relevant uddannelse mindst på niveau med en erhvervsakademiuddannelse eller en relevant videregående voksenuddannelse samt mindst to års relevant erhvervs erfaring efter adgangsgivende eksamen.

Der er deltagerbetaling på en diplomuddannelse. Eksempler er de pædagogiske diplomuddannelser og diplom i ledelse.

Masteruddannelser

En forskningsbaseret og/eller kunstnerisk deltidsuddannelse, der har et omfang svarende til et års heltidsstudier.

Adgang forudsætter:

- 1) En relevant bacheloruddannelse, en relevant professionsbacheloruddannelse, en relevant mellemlang videregående uddannelse, en relevant diplomuddannelse eller en relevant udenlandsk uddannelse på samme niveau samt
- 2) Mindst to års relevant erhvervs erfaring efter adgangsgivende eksamen.

Der er deltagerbetaling på masteruddannelser.

Uddannelserne udbydes inden for samme områder som bachelor- og kandidatuddannelser.

2.2 Videregående uddannelser på flere niveauer

De ordinære videregående uddannelser under Uddannelsesministeriet fordeles sig på følgende fire niveauer og uddannelses typer:

- Erhvervsakademiuddannelser
- Professionsbacheloruddannelser, bacheloruddannelser, kunstneriske bacheloruddannelser
- Kandidatuddannelser, kunstneriske kandidatuddannelser
- Ph.d.-uddannelser (behandles ikke i denne redegørelse)

Derudover udbydes efter- og videreuddannelse svarende til et års fuldtidsstudier på følgende niveauer:

- Videregående voksenuddannelse: Svarer til erhvervsakademiniveau
- Diplomuddannelser: Svarer til bachelorniveau
- Masteruddannelser: Svarer til kandidatniveau.

3.

Rammerne for de videregående uddannelser

3.1 Styring og organisering af de videregående uddannelser

Helt overordnet gælder det, at de videregående uddannelser reguleres i en række forskellige lovgivninger. De fleste videregående uddannelsesinstitutioner har i dag en form for selvejstatus, ansat ledelse og bestyrelse. Bilag 1 indeholder en oversigt over de styrings- og rammebetingelser, der gælder for de videregående uddannelser under Uddannelsesministeriet.

Alle institutioner indgår udviklingskontrakter med uddannelsesministeren. På trods af disse ligheder er der dog forskellige former for, hvordan styringsrelationen varetages i praksis.

3.2 Økonomiske rammer for de videregående uddannelser

Sammensætningen af de forskellige institutionstypers finansieringsgrundlag, herunder statstilskuddet, varierer for de videregående uddannelser. Bilag 2 indeholder en komplet oversigt over de økonomiske rammer for uddannelsesinstitutionerne under Uddannelsesministeriet.

Erhvervsakademier

Erhvervsakademierne modtager et fast institutionstilskud på 1,5 mio. kr. årligt (svarende til 0,5 til 4,5 procent af deres samlede statstilskud). Hovedparten af statstilskuddet består således af aktivitetsafhængige uddannelsesstilskud (taxametertilskud) (90-96 procent af statstilskuddet). Der findes 30 forskellige uddannelsesakademier for hhv. erhvervsakademiuddannelser, professionsbachelor og de maritime uddannelser.

Erhvervsakademierne modtager også en mindre andel af midlerne fra globaliseringspuljen til kvalitetsløft og styrket sammenhæng mellem teori og praksis. Disse tilskud udgør

i 2011 i alt knap 30 mio. kr. svarende til mellem to og fire procent af institutionernes statstilskud.

Professionshøjskoler

Professionshøjskolerne modtager et årligt institutionstilskud på baggrund af deres geografiske dækningsområde og deres størrelse (uddannelsesaktivitet) (svarende til ca. 2,5 til fire procent af deres samlede statstilskud). Hovedparten af statstilskuddet består af aktivitetsafhængige tilskud (taxametertilskud) (75-90 procent af de samlede statstilskud).

En andel af statstilskuddet til professionshøjskolerne er givet fra globaliseringspuljen. Midlerne gives blandt andet til kvalitetsudvikling, styrket sammenhæng mellem teori og praksis og systematisk videnopbygning. (mellem 5 og 7,5 procent af de samlede statstilskud).

Maritime uddannelsesinstitutioner

De maritime uddannelsesinstitutioner modtager et årligt grundtilskud på 1,3-3 mio. kr. (delvist afhængig af størrelsen) svarende til 2-12 procent af det samlede statstilskud. 88-98 procent af statstilskuddet består således af taxametertilskud.

Kunstneriske uddannelsesinstitutioner

De kunstneriske uddannelsesinstitutioner har rammebevillinger på finansloven¹. Til rammebevillingerne er knyttet et fast aktivitetskrav i form af et fastsat antal aktive studerende. Da uddannelserne alle er dimensionerede, er aktivitetskravet samtidig udtryk for loftet over deres aktivitet. Bevillingerne har været suppleret med midler fra globaliseringspuljen til forskning. I modsætning til de øvrige videregående uddannelser er de kunstneriske uddannelser ikke omfattet af et taxametersystem.

Den samlede bevilling til kunstneriske uddannelsesinstitutioner under Uddannelsesministeriet udgør i 2012 513 mio. kr.

Universiteter

Universiteternes indtægter består af to hovedkilder: Bevillingerne opført på finansloven; basistilskud til forskning, uddannelse og andre formål samt indtægter fra eksterne kilder, herunder fx tilskudsfinansierede forskningsmidler fra de statslige forskningsråd, EU eller private virksomheder samt eventuelle indtægter fra forskningsbaseret myndighedsbetjening mv. Om uddannelsesbevillingerne, der udgør 25 procent af universiteternes økonomi, gælder, at universiteter er underlagt et taxametersystem med tre forskellige takster.

3.3 Status for kvalitetssikringen på de videregående uddannelser

De europæiske standarder og retningslinjer for kvalitetssikring af videregående uddannelse har fokus på hhv. intern kvalitetssikring, ekstern kvalitetssikring samt kvalitetssikring af eksterne kvalitetssikringsorganisationer.

Siden 2007-2008 er ekstern kvalitetssikring af de videregående uddannelser i form af uddannelsesakkreditering blevet varetaget af Akkrediteringsrådet. Ved en uddannelsesakkreditering vurderes relevans og kvalitet af hver enkelt uddannelse set i forhold til faste kriterier.

Akkrediteringen af på den ene side universitetsuddannelserne og på den anden side erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser samt kunstneriske uddannelser sker i dag efter to forskellige måder. Akkrediteringsrådet træffer afgørelser om akkreditering af alle nye og eksisterende videregående uddannelser og udbud på baggrund af akkrediteringsrapporter fra hhv. ACE Denmark for så vidt angår universitetsuddannelserne, og Danmarks Evalueringsinstitut, for så vidt angår de øvrige uddannelser og udbud.

Akkrediteringsrådet godkender endvidere nye bachelor-, kandidat- og masteruddannelser, mens nye uddannelser inden for de øvrige uddannelses typer forudsætter ministerens godkendelse.

3.4 Udfordringer og næste skridt: Nye rammer for de videregående uddannelser

Som nævnt i indledningen, har institutioner og uddannelser under Uddannelsesministeriet været igennem en meget omfattende udvikling de sidste 10-15 år. Det gælder ikke mindst universiteterne, professionshøjskolerne og erhvervsakademierne. Antallet af institutioner er reduceret betydeligt. Mange institutioner har været gennem langstrakte og vanskelige fusionsprocesser. Uddannelsesstrukturen er omlagt. I samme periode er optaget steget markant. Det er nu tid til at have fokus på de studerende og deres uddannelser.

3.4.1 En lov for alle videregående uddannelser

De studerendes muligheder for at gennemføre og få kompetencer, der er efterspurgt på arbejdsmarkedet, skal være det centrale for fremtidens videregående uddannelser. Et fleksibelt uddannelsessystem skal gøre det muligt for den enkelte at udnytte sit potentiale uden at møde uhensigtsmæssige barrierer og blindgyder.

Den enkelte skal kunne opbygge, videreudvikle og udbygge sine kompetencer hele livet uden unødigt tidsforbrug og dobbeltuddannelse. Der skal være flere afstigningsmuligheder i hele det videregående uddannelsessystem, der gør det muligt at indgå i arbejdsstyrken i en periode for efterfølgende eller parallelt med et arbejde at videreudanne sig med henblik på faglig opkvalificering og erhvervelse af nye kvalifikationer, herunder på et højere kompetenceniveau.

Uddannelsesministeriets uddannelsespolitiske vision tager udgangspunkt i de studerende. Et forbedret og mere sammenhængende uddannelsessystem kan sikres gennem én samlet lov for de videregående uddannelser. Loven skal sætte rammer for en samlet og sammenhængende struktur for de videregående uddannelser. For så vidt angår love, hvor der på nuværende tidspunkt både er bestemmelser om institutioner og uddannelser, fx universitetsloven, vil bestemmelser om uddannelse blive flyttet til én samlet uddannelseslov på ministeriets område. Arbejdet sættes i gang i 2012.

¹ Designskolen i Kolding er formelt selvejende, men modtager tilskuddet efter samme principper som statsinstitutionernes bevillinger.

Vi skal se mindre på eksisterende institutionsspecifikke forskelle, og vi skal sikre en markant større fleksibilitet i de videregående uddannelser. Det betyder ikke, at alle studerende skal uddannes til konkrete jobfunktioner, men at alle studerende i deres uddannelse skal erhverve kompetencer, der kan give dem gode beskæftigelsesmuligheder.

Det er afgørende, at en ny uddannelsesstruktur sikrer, at de studerende kan foretage nogle mere kvalificerede valg, når de vælger uddannelse. Her skal de vide, hvilke uddannelser deres valgte uddannelse giver adgang til. På den måde kan meget af den supplerende, der i dag finder sted mellem fx bachelor- og kandidatuddannelser, overflødiggøres.

Alle studerende på videregående uddannelser skal i fremtiden være i det samme system, og reglerne for opbygning af uddannelser, merit og overgange skal ensartes på tværs af uddannelsesinstitutioner.

For at uddanne til fremtiden har vi brug for mange forskellige kompetenceprofiler. Vi har også brug for, at uddannelser – i respekt for den faglige progression – kan sammensættes bredere. De studerende skal i større udstrækning individuelt kunne sammensætte deres egen uddannelse på en måde, så de skærper deres beskæftigelsesmuligheder. Det indebærer bl.a., at der bliver mulighed for fx kandidatuddannelser med forskellige profiler, herunder fx kandidatuddannelser, der forbereder de studerende på en forskerkarriere, som det bl.a. kendes fra den såkaldte 4+4 model.

En lov for alle videregående uddannelser:

Visionen er én samlet og sammenhængende struktur i de videregående uddannelser med fokus på gennemsigtighed og større fleksibilitet. Uddannelserne skal både på erhvervsakademi-, bachelor- og kandidatniveau give de studerende - brede eller smalle – erhvervskompetencer.

3.4.2 Harmonisering af styringsredskaber

Med respekt for de forskelligheder, der skal være på tværs af de videregående uddannelsesinstitutioner, vil vi i dialog med institutionerne om, hvordan vi kan udvikle rammerne for de videregående uddannelser. I dialog med institutio-

nerne under Uddannelsesministeriet vil vi have fokus på at udvikle styringsredskaber og i særdeleshed udviklingskontrakter, taxameter- og bevillingsinstrumenter samt den eksterne kvalitetssikring.

Fremadrettet ønsker vi harmonisering af styringen af institutionerne på Uddannelsesministeriets område, hvor det understøtter større sammenhæng i uddannelsessystemet. Eventuelle forskelle skal kunne begrundes, og der skal ske en målrettet udvikling af meningsfulde og ambitiøse udviklingskontrakter med færre og klarere mål. Arbejdet vil tage udgangspunkt i den igangværende dialog med universiteterne om målepunkter i relation til de pligtige overordnede mål, der er meldt ud for universiteternes udviklingskontrakter.

Nye enkle udviklingskontrakter:

Alle institutioner skal have nye kontrakter, hvor fokus er på gennemsigtighed samt færre og klarere mål, herunder hvordan institutionerne er med til at skabe bedre sammenhæng i uddannelsessystemet.

Universiteternes udviklingskontrakter

Universiteterne har med det nye koncept for udviklingskontrakter fået større frihed til selv at komme med deres individuelle forslag til løsningerne af de overordnede samfundsmæssige udfordringer, som universiteterne skal bidrage til at løse. Formålet med udviklingskontrakterne er bl.a. at fremme den strategiske udvikling og skabe synlighed om universitetets arbejde.

Universitetet udarbejder et kontraktudkast, der indeholder 4 pligtige mål, som uddannelsesministeren har meldt ud, og 3-5 selvvalgte mål, som universitetet selv fastlægger. Derefter fastsættes ambitionsniveauet i konkrete målepunkter i en forhandling med Uddannelsesministeriet.

3.4.3 Taxameter – og bevillingsreform for de videregående uddannelser

Som det fremgår ovenfor, er der tydeligvis forskelle på de videregående uddannelsesinstitutioners økonomiske rammer, herunder de taxametersystemer, de finansieres efter. Fx har erhvervsakademier, professionshøjskoler og maritime uddannelsesinstitutioner et taxametersystem med i alt 30 uddannelsesstakster, universiteternes system har 3, mens de kunstneriske uddannelsesinstitutioner ikke finansieres gennem et taxametersystem.

Taxameter- og bevillingsreform:

Inden for den eksisterende ramme vil vi i 2012 igangsætte et arbejde med at ændre tilskudssystemet på tværs af alle videregående uddannelsesinstitutioner. Et fremtidigt bevillingssystem skal være enkelt, gennemskueligt og baseret på objektive kriterier samtidig med, at det understøtter uddannelsesaktivitet og sammenhæng i uddannelsessystemet.

3.4.4 Nyt akkrediteringssystem for alle videregående uddannelser

Som nævnt ovenfor, er der i dag forskellige rammer for uddannelsesakkreditering, og koordinationen i udbuddet af nye uddannelser på tværs af sektorer sikres ikke i tilstrækkeligt omfang. De nuværende akkrediteringssystemer er desuden blevet kritiseret for at være bureaukratiske og ressourcekrævende og ikke i tilstrækkeligt omfang bidragende til uddannelsernes kvalitetsudvikling.

Et nyt, fælles akkrediteringssystem for de videregående uddannelser skal sikre høj kvalitet og større sammenhæng. Systemet skal sikre en tæt kobling mellem institutionernes daglige kvalitetssikringsarbejde og den eksterne kvalitetssikring. Uddannelsesinstitutionernes eget arbejde med kvalitetssikring er den bedste garanti for videregående uddannelser, der kan tiltrække studerende og opfylde samfundets behov for arbejdskraft. Det nye akkrediteringssystem skal indebære en forenkling og fokusering af akkrediteringsprocessen, og det skal lette de administrative byrder ved akkreditering for institutioner og akkredite-

ringsoperatører. Endelig skal arbejdsdelingen mellem ACE Danmark og Evalueringsinstituttet afklares.

Akkrediteringssystemet skal sikre en større sammenhæng i udbuddet af nye videregående uddannelser. Udviklingen af uddannelser skal være hensigtsmæssig i et samfundsøkonomisk perspektiv, herunder i forhold til samlet uddannelsesudbud, regional dækning og mere generelt i forhold til arbejdsmarkedsrelevans.

Uddannelsesministeriet har opstillet fire bærende principper for et nyt fælles system:

- Tillid til de videregående uddannelsesinstitutioners eget arbejde med kvalitetssikring af uddannelserne, herunder afbureaukratisering og større fokus på, at dokumentationskrav er i tråd med institutionernes daglige kvalitetsarbejde
- Kvalitetsudvikling af uddannelser med særlige udfordringer
- Større sammenhæng i udbuddet af nye videregående uddannelser i forhold til samfundsøkonomiske behov, herunder arbejdsmarkedsrelevans og regional dækning
- Videreførelse af tværgående evalueringer af de videregående uddannelser.

Nyt fælles sammenhængende akkrediteringssystem:

Koblingen mellem det daglige kvalitetssikringsarbejde og den eksterne kvalitetssikring skal styrkes, og kvalitetssikringen skal være mere smidig og understøtte, at nye uddannelsesudbud bidrager til sammenhængen i uddannelserne. Lovforslag om nyt fælles akkrediteringssystem fremsættes i næste folketingssamling.

4. Vejene gennem de videregående uddannelser

4.1 Status for omfang, studietider, frafald, overgange, supplerings-, merit og efter- og videreuddannelse på de videregående uddannelser

Mere end halvdelen af en ungdomsårgang skønnes i dag at få en videregående uddannelse. De studerende har meget stor sandsynlighed for at gennemføre en videregående uddannelse. De nyeste tal viser, at 87 procent af dem, der forventes at påbegynde en videregående uddannelse, også forventes at fuldføre den. Men de bruger forholdsvis lang tid på at gennemføre, og undervejs har mange foretaget et eller flere studieskift.

Der er også mange velfungerende overgange mellem uddannelsesniveauerne og gode eksempler på samarbejde. Studentermobiliteten mellem de videregående uddannelsesinstitutioner er imidlertid forholdsvis lille. Og både bachelorer og professionsbachelorer kan i visse tilfælde være nødt til at supplere for at få adgang til kandidatuddannelse.

Antal studerende i det videregående uddannelsessystem

Optaget til de videregående uddannelser har været støt stigende de senere år. Knap 60.000 personer blev optaget på en videregående grunduddannelse gennem Den Koordinerede Tilmelding i 2011. Det er en stigning på 36 procent siden 2007.

Den seneste opgørelse viser, at andelen af ungdomsårgangen 2010, der efter 25 år forventes at opnå en videregående uddannelse, er på 54 procent mod 49 procent i 2009².

Uddannelsesøkonomer argumenterer for, at de seneste års vækst i høj grad skyldes den økonomiske krise. Tallene er dermed konjunkturfølsomme, og derfor er 60 procentmålsætningen meget ambitiøs.

Det videregående uddannelsessystem tilbyder flere hundrede forskellige uddannelser, men omkring halvdelen af optaget fordeler sig på meget få uddannelser, idet 50 procent af de optagne koncentrerer sig om kun 20 meget søgte uddannelser, som fx medicin, pædagog og markedsføringsøkonom.

Studietider på de videregående uddannelser

Den gennemsnitlige studietid i 2010 for et samlet bachelor- og kandidatforløb var for de fuldførte 6,3 år. Den gennemsnitlige studietid for de fuldførte kandidater er siden 1999 faldet med knap fire måneder (0,3 år).

Den gennemsnitlige studietid for fuldførte på professionsbacheloruddannelser i 2010 var 3,6 år. Det er en mindre stigning på 2,5 måneder siden 1999. Med indførelsen af professionsbachelortitlen i 2000 blev flere uddannelser forlænget fra 3-3½ år.

Den gennemsnitlige studietid for fuldførte på erhvervsakademiuddannelser i 2010 var 2,1 år. Den gennemsnitlige studietid for de fuldførte på erhvervsakademiuddannelser har siden 1999 haft en stigning på knap fem måneder (0,4 år). Erhvervsakademiuddannelserne gennemgik en reform i 2000, hvor flere uddannelser blev forlænget fra 1½ til to år. Dette har betydning for stigningen i studietiden.

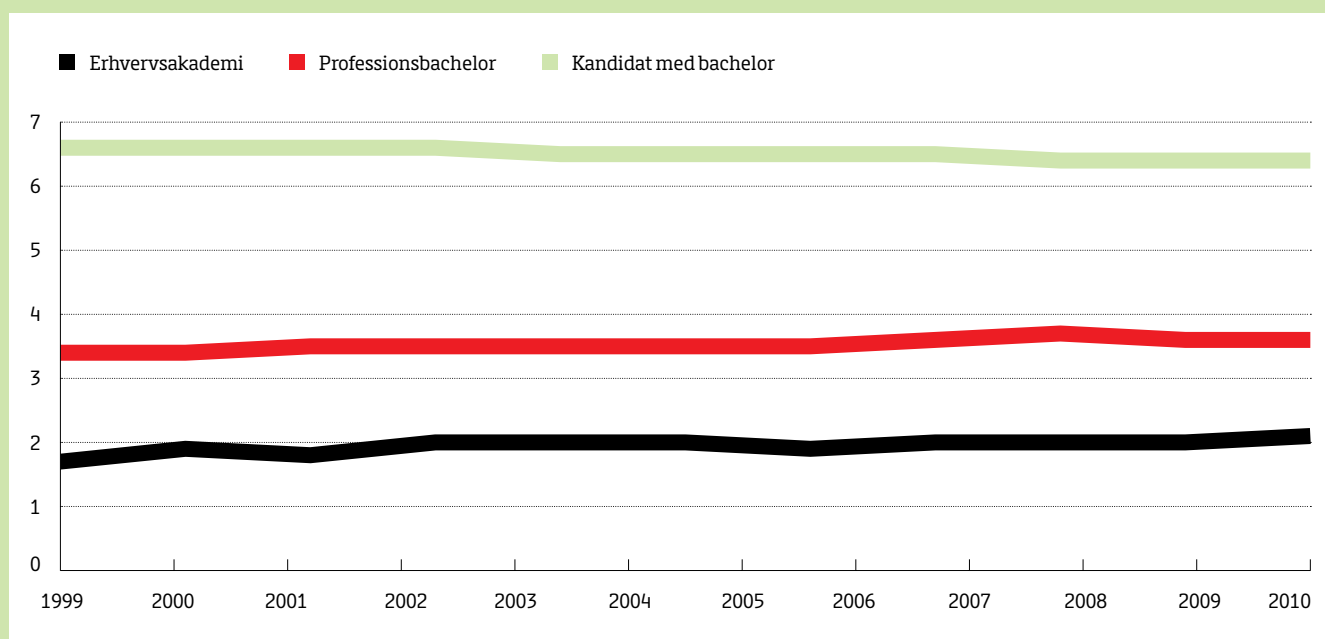
Tabel 3: Optagne gennem Den Koordinerede Tilmelding pr. 1. oktober, 2007-2011

	2007	2008	2009	2010	2011	Stigning 2007-2011
Erhvervsakademi	5.810	7.104	8.070	8.681	9.543	64%
Professionsbachelor	15.879	15.825	19.097	20.433	22.487	42%
Bachelor	22.159	19.524	22.269	25.201	27.560	24%
I alt	43.848	42.453	49.436	54.315	59.590	36%

Kilde: Uddannelsesministeriets beregninger er baseret på data fra Den Koordinerede Tilmeldings Sekretariat.

Anm: Opgørelsen inkluderer alle videregående uddannelser undtagen de maritime uddannelser. Uddannelser, som ikke hører under én af de tre kategorier (erhvervsakademi, professionsbachelor, bachelor), er placeret under den kategori, hvis uddannelser har den samme længde. Tallene omfatter uddannelser med optag via Den Koordinerede Tilmelding.

²**Kilde:** Profilmodellens prognose for hvilket uddannelsesniveau elever, som afslutter 9. klasse i 2010, forventes at få.

Figur 3: Gennemsnitlig studietid på videregående uddannelser

Kilde: Uddannelsesministeriets beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik.

Anm: Professionsbachelor indeholder også øvrige mellemlange videregående uddannelser. For kandidaterne er studietiden udregnet for et samlet bachelor- og kandidatforløb på individniveau. Fuldførte kandidater uden et samlet bachelor- og kandidatforløb i Danmark er ikke medregnet i opgørelsen, undtaget er dog personer, der har fuldført en 5-årig kandidatuddannelse.

²**Kilde:** Profilmodellens prognose for hvilket uddannelsesniveau elever, som afslutter 9. klasse i 2010, forventes at få.

Frafald på de videregående uddannelser

Frafaldet på de enkelte videregående uddannelser er samlet set reduceret i det seneste årti, men der er fortsat for mange unge, der falder fra. Det medfører mange studieskift og dermed en lang samlet studietid, især fordi det er meget vanskeligt at opnå merit for tidligere gennemførte uddannelsesdele.

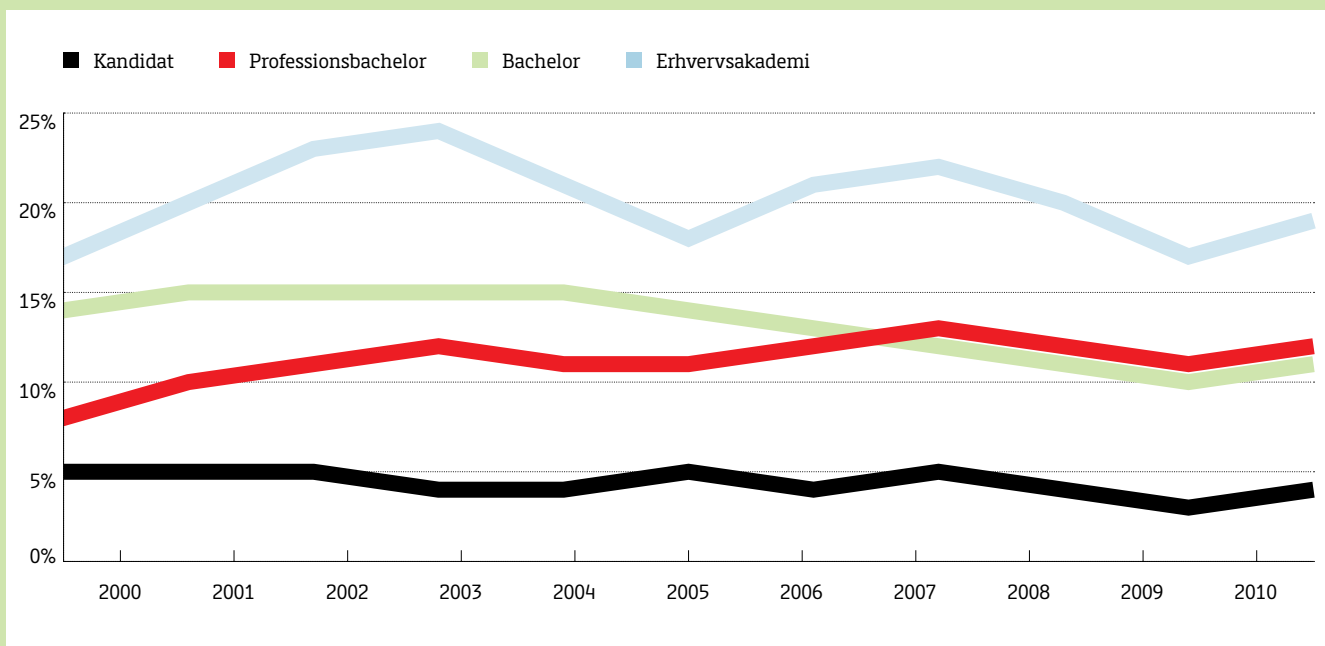
Der er på de forskellige uddannelser stor forskel på frafaldet et år efter studiestart. I 2010 var frafaldet lavest blandt de kandidatstuderende, idet fire procent af de kandidatstuderende er faldet fra efter et år. Dernæst kommer bachelorstuderende og professionsbachelorstuderende, hvor henholdsvis 11 procent og 12 procent af de studerende er faldet fra inden et år. Højest er frafaldet blandt de erhvervsakademistuderende, hvor 19 procent af de studerende er faldet fra inden et år.

Frafaldet for bachelorerne er faldet mellem 2003 og 2010, mens frafaldet for professionsbachelorerne er steget. Frafaldet for de kandidatstuderende har været ret konstant, mens frafaldet for de erhvervsakademistuderende har svinget meget gennem årene, jf. figur 4.

Overgang i det ordinære videregående uddannelsessystem

Figur 5 viser noget af studentermobiliteten mellem de ordinære uddannelser i det videregående uddannelsessystem. Af figuren fremgår, at ud af de personer, der fuldførte en erhvervsakademiuddannelse i 2006, var 11 procent gået i gang med en professionsbacheloruddannelse inden for fire år, og ti procent var gået i gang med en bacheloruddannelse. Figuren viser også, at syv procent af dem, som fuldførte en professionsbacheloruddannelse i 2006, var gået i gang med en kandidatuddannelse inden for fire år, mens 24 procent af dem, der afbrød en bacheloruddannelse, var i gang med en professionsbacheloruddannelse inden for fire år.

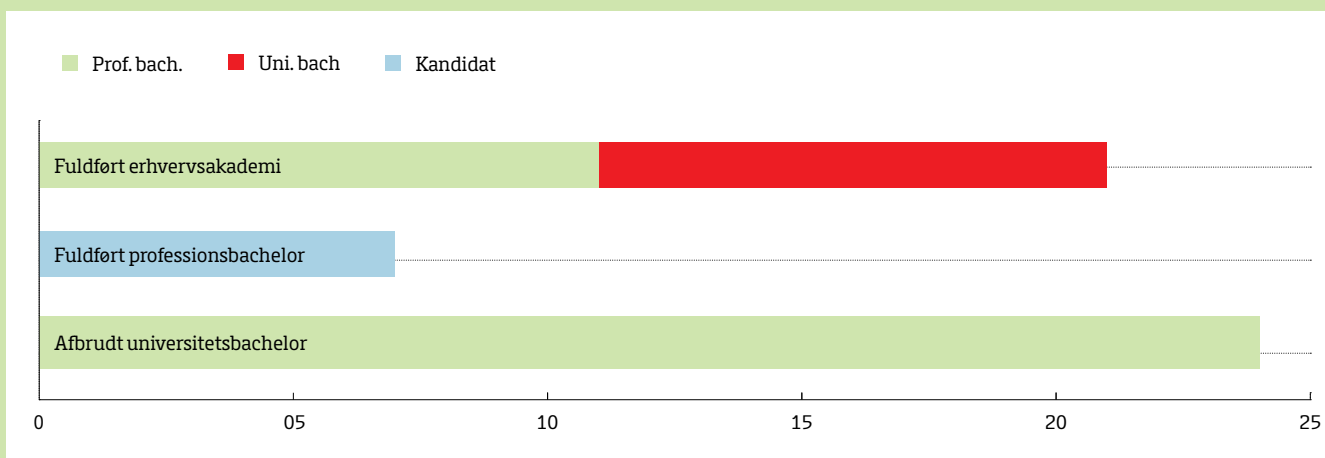
Figur 4: Frafald 1 år efter studiestart på de videregående uddannelser

Kilde: Uddannelsesministeriets beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Anm: Professionsbachelorer indeholder også øvrige mellemlange videregående uddannelser. Bachelor indeholder de 5-årige kandidatuddannelser. Kandidatuddannelserne indeholder kun de 2-årige kandidatuddannelser. Tallet viser hvor mange af dem, som er påbegyndt uddannelsen 1 år før, er faldet fra inden statustidspunktet 1/10 det pågældende år.

Figur 5: Overgange i det ordinære videregående uddannelsessystem i procent

Kilde: Uddannelsesministeriets beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Anm: Tabellen viser, hvor mange af dem, som har hhv. fuldført eller afbrudt en videregående uddannelse i 2006, der inden for fire år er påbegyndt en anden videregående uddannelse. De 5-årige kandidatuddannelser er ikke inkluderet i universitetsbacheloruddannelserne eller kandidatuddannelserne.

Tabel 4: STÅ opgjort på studieår for danske professionshøjskoler

	2008/2009		2009/2010		2010/2011	
	STÅ	Procent	STÅ	Procent	STÅ	Procent
Ordinært indskrevne ¹	45.721	92,9%	46.595	91,6%	47.241	90,8%
Overflyttede	2.665	5,4%	3.377	6,6%	3.376	7,2%
Danske gæstestuderende	32	0,1%	41	0,1%	43	0,1%
Udenlandske gæstestuderende	813	1,7%	845	1,7%	1.003	1,9%
STÅ i alt	49.231	100%	50.858	100%	52.053	100%

Kilde: Professionshøjskolernes aktivitetsindberetninger til Styrelsen for Videregående Uddannelser og Uddannelsesstøtte.

¹Heri indgår også udenlandske betalings- og fripladsstuderende samt EU-borgere.

Tabel 5: STÅ opgjort på studieår for danske universiteter

	2008/2009		2009/2010		2010/2011	
	STÅ	Procent	STÅ	Procent	STÅ	Procent
Egne studerende ¹	70.520	95,2%	73.168	94,5%	77.029	94,6%
Danske gæstestuderende	980	1,3%	1.082	1,4%	1.226	1,5%
Udenlandske gæstestuderende	2.541	3,4%	3.188	4,1%	3.198	3,9%
STÅ i alt	74.041	100,0%	77.438	100,0%	81.453	100,0%

Kilde: Universiteternes aktivitetsindberetninger til Styrelsen for Universiteter og Internationalisering.

¹Hermed menes studerende optaget ved det respektive universitet.

Supplering før optag på kandidatuddannelser

Hvis en ansøger til en kandidatuddannelse ikke opfylder adgangskravene til uddannelsen, kan ansøgeren gennemføre suppleringsforløb med henblik på at opfylde adgangskravene. På baggrund af oplysninger fra universiteterne skønnes det, at ca. 800 studerende – både bachelorer og professionsbachelorer – tog suppleringskurser i 2010, og at suppleringsaktiviteten udgjorde ca. 330 studenterårsværk (STÅ).

Studentermobilitet mellem videregående uddannelsesinstitutioner

Nedenfor gennemgås studentermobiliteten på professionshøjskolerne og universiteterne. Tallene er baseret på institutionernes egne indrapporteringer. Der er ikke tilsvarende opgørelser for de øvrige institutioner under Uddannelsesministeriet.

Af tabel 4 fremgår, at 90,8 procent af de studenterårsværk, som blev optjent på professionshøjskolerne i 2011, blev optjent af de respektive professionshøjskolerne egne studerende. 7,2 procent af de optjente studenterårsværk i 2011 blev optjent af overflyttede studerende, mens 0,1 procent blev optjent af gæstestuderende fra en anden dansk uddannelsesinstitution. 1,9 procent blev optjent af gæstestuderende fra en udenlandsk uddannelsesinstitution.

Af tabel 5 fremgår, at 94,6 procent af de studenterårsværk, som blev optjent på universiteterne i 2011, blev optjent af de respektive universiteters egne studerende. 1,5 procent af de optjente studenterårsværk i 2011 blev optjent af gæstestuderende fra en anden dansk uddannelsesinstitution, mens 3,9 procent blev optjent af gæstestuderende fra en udenlandsk uddannelsesinstitution.

Merit

Det er de videregående uddannelsesinstitutioner selv, der afgør, om der skal gives merit for aktiviteterne gennemført i andre uddannelsesforløb. Institutionerne har ansvaret for, at den samlede uddannelse fastholder kvaliteten efter, at der er givet merit.

Der er i dag ikke ensartede procedurer og gennemskuelighed i de forskellige videregående uddannelsesinstitutioners meritpraksis. Selv om der er udvidede klagemuligheder, er mulighederne for at opnå merit for tidligere gennemførte uddannelsesaktiviteter for ringe.

Efter- og videreuddannelse

De videregående uddannelsesinstitutioners udbud af efter- og videreuddannelse er reguleret i den såkaldte VFV-lov. Rammen er en niveau-opdeling i videregående voksenuddannelse (VVU), diplomuddannelse og masteruddannelse, som spejler niveaudelingen i de ordinære uddannelser. VVU er således på erhvervsakademiniiveau med et omfang på 60 ECTS-point, diplomuddannelser er på bachelorniveau med et omfang på 60 ECTS-point og masteruddannelser på kandidatniveau med et omfang på 60 ECTS-point. VVU og diplomuddannelser udbydes i langt overvejende grad på professions- og erhvervsrettede institutioner, og masteruddannelser kun på universiteter. Der er på samme måde en opdeling i udviklingsbaserede og forskningsbaserede videre- og efteruddannelser. Fx er videre- og efteruddannelse i ledelse primært udbudt som diplomuddannelser på ingeniørhøjskoler og professionshøjskoler og som kortere private udbud fra konsulentvirksomheder, mens universiteternes ledelsesuddannelser primært er masteruddannelser.

Tabel 6: Antal årselever på masteruddannelser, diplomuddannelser og videregående voksenuddannelser fordelt på højest fuldførte uddannelse, studieåret 2009/2010

	Årselever	Andel	Årselever	Andel	Årselever	Andel
Udd. under videregående niv.	102	8%	2.417	31%	2.406	61%
Erhvervsakademiuddannede	60	5%	795	10%	665	17%
Professionsbachelor mv.	525	43%	3.603	46%	321	8%
Bachelor	53	4%	158	2%	84	2%
Kandidatuddannelser	359	30%	725	9%	345	9%
Ph.d. mv.	22	2%	23	0%	8	0%
Uoplyst/ukendt	94	8%	60	1%	89	2%
Total	1.214	100%	7.780	100%	3.918	100%

Kilde: Uddannelsesministeriets beregninger på baggrund af opgørelser fra Ministeriet for Børn og Undervisnings databank : <http://statweb.uni-c.dk/databanken>.

Anm: Antallet af årselever for master og diplomuddannelser er 2009/2010, mens det for VVU er 2008/2009. I antallet af årselever med en professionsbacheloruddannelse medtælles også personer med en "Øvrig mellemlang videregående uddannelser".

Tabel 6 viser efter- og videreuddannelsesaktiviteten fordelt på årselevernes højest fuldendte uddannelse. Det fremgår, at aktiviteten er størst på diplomuddannelserne med 7.780 årselever fulgt af videregående voksenuddannelse med 3.918 årselever og masteruddannelserne med 1.214 årselever.

På diplomuddannelserne udgør professionsbachelorerne med 46 procent den største gruppe af de studerende, efterfulgt af personer med en uddannelse under videregående niveau med 31 procent. På masteruddannelserne udgør professionsbachelor og kandidater med henholdsvis 43 procent og 30 procent de største grupper af studerende. På videregående voksenuddannelse udgør personer med en uddannelse under videregående niveau med 61 procent den største del af de studerende.

4.2 Udfordringer og næste skridt: En uddannelsespolitisk vision om de videregående uddannelser

Det er Uddannelsesministeriets vision at arbejde for mere sammenhæng på tværs af de videregående uddannelser. De sigtelinjer, der præsenteres nedenfor, vil blive udviklet i dialog med sektoren og med respekt for indgåede politiske aftaler på området, ligesom de vil blive spillet ind i det igangværende ministerudvalgsarbejde om de videregående uddannelser.

4.2.1 Fleksible uddannelsesvalg på – og på tværs af – institutioner

Fle institutioner er allerede i gang med at udvikle såkaldte indre markeder for uddannelser, hvor de studerende får nemmere ved at kombinere deres uddannelse med elementer fra andre uddannelser.

Vi ønsker at indføre fleksible uddannelsesvalg, hvor uddannelsessamarbejde på institutionerne og på tværs af institutionerne skal bidrage til at tilpasse strukturer og indhold af uddannelser, så det i højere grad er muligt for de studerende at skifte spor eller kombinere relevante fagområder på tværs af de forskellige uddannelsesinstitutioner og sektorer. Denne fleksibilitet kan tilvejebringes ved, at der i de enkelte uddannelser er mulighed for at vælge tilvalg af specifikke fag og studieforløb, der kan lette overgangen til andre uddannelser. Samtidig

Sammenhæng på islandsk

Islands fire største videregående uddannelsesinstitutioner har sammen med det islandske undervisningsministerium netop indgået en aftale, der fjerner alle hindringer for, at studerende kan sammensætte deres uddannelse ved at vælge mellem fag, der udbydes på alle fire institutioner. Institutionen, hvor den studerende er optaget, kan dog fortsat fastsætte regler for, hvor mange moduler den studerende skal gennemføre dér (i udgangspunktet som minimum det første studieår).

Moderinstitutionen er forpligtet til at vejlede om moduler på de tre andre institutioner, som vil være relevante i forhold til en given uddannelse og indgå aftaler med den modtagende institution om forhåndsmøder. Denne gensidighed skal bl.a. være med til at sikre en arbejdsdeling i udbuddet af småfag, ligesom den giver de studerende mere valgfrihed og mere at vælge imellem. Endelig sikrer aftaler om forhåndsmøder, at de studerende kommer hurtigere igennem uddannelserne.

skal den faglige kvalitet og uddannelsernes identitet fastholdes.

Det fleksible uddannelsesvalg skal både fungere på de enkelte institutioner og på tværs af institutioner. Inspirationen til udviklingen af det indre marked skal bl.a. findes på Island, jf. "Sammenhæng på islandsk".

Det fleksible uddannelsesvalg på – og på tværs – af institutioner:

Det fleksible uddannelsesvalg skal give alle studerende optimale muligheder for at kombinere deres uddannelse med elementer fra andre uddannelser fra deres egen eller andre institutioner

4.2.2 Samarbejde om videngrundlag

Uddannelsesinstitutionerne har allerede en forpligtelse til at samarbejde, og det sker allerede, jf. "Eksempler på samarbejder på tværs af uddannelsessektorer". Der er dog brug for endnu mere samarbejde i fremtiden. Det skal sikres, at samarbejdet bliver en gensidig forpligtelse.

Institutionerne bør i samarbejde blive bedre til at udnytte hinandens videngrundlag og styrkepositioner på tværs af sektorerne, så kvaliteten af uddannelse løftes i hele det videregående uddannelsessystem.

Der skal fortsat forskes i problemstillinger, som er relevante for det tværgående samarbejde, og denne viden skal bringes i spil på institutionerne til gavn for undervisere, studerende, videreudvikling af eksisterende uddannelser og udvikling af nye relevante uddannelsestilbud.

Eksempler på samarbejder på tværs af uddannelsessektorer

Et konkret eksempel på et vidensamarbejde er Aalborg Universitet og University College Nordjylland, der har etableret "Laboratorium for forskningsbaseret skoleudvikling".

På Sjælland har Roskilde Universitet indgået et samarbejde med Professionshøjskolen UCC, UC Sjælland og Metropol, der sikrer, at professionshøjskolestuderende, der tager særlige valgfag, undgår at skulle supplere, idet de får direkte adgang til universitetets kandidatuddannelser bl.a. på sundhedsområdet.

En tilsvarende aftale er netop indgået mellem KU og UC Sjælland. Denne aftale har også fokus på videndeling og samarbejde på bl.a. sundhedsområdet og det pædagogiske område.

Et eksempel på et uddannelsessamarbejde er Professionshøjskolerne Metropol og UCC samt Københavns Universitet og Aarhus Universitet, der er gået sammen om en ny Science-læreruddannelse.

Samarbejde om videngrundlag:

Gennem gensidigt forpligtende aftaler udvikles nye modeller for, hvordan institutionerne øger forsknings- og vidensamarbejdet.

4.2.3 Afskaffelse af supplerer

I nogle tilfælde er det i dag nødvendigt at gennemføre et suppleringsforløb for at opfylde adgangskravet til en kandidatuddannelse. Det gælder både professionsbachelorer og bachelorer, hvis de ønsker at gennemføre en kandidatuddannelse, de ikke har direkte adgang til.

Supplerer mellem bachelor- og kandidatuddannelsen er studietidsforlængende og udgiftsdrivende. Det er hverken godt for de studerende eller for samfundet. Derfor er målet at afskaffe supplerer fra 2013. Men det skal ske uden, at det faglige niveau på kandidatuddannelserne sænkes. Supplerer i enkelte vigtige fag skal kunne gennemføres, efter den studerende er optaget på uddannelsen. Det kræver en større fleksibilitet i institutionernes optag. Det skal ikke gå ud over kvaliteten.

En løsning kunne være mere samarbejde mellem uddannelsesinstitutionerne om overgangsmuligheder, jf. "Brobygning i Sydvest-Danmark. Fra erhvervsakademi til kandidatuddannelse".

Brobygning i Sydvest-Danmark. Fra erhvervsakademi til kandidatuddannelse

Erhvervsakademi SydVest bygger bro for uddannede i offshore branchen. Driftsteknologer fra EA SydVest får en praktisk orienteret toårig videregående uddannelse, der består af en kombination af maskintekniske og kvalitetsmæssige fag med offshore teknologi som hovedfag. Driftsteknologer, der ønsker opkvalificering, kan fortsætte på professionsbacheloruddannelsen Teknisk Offshore Manager. Og et samarbejde med AAU Esbjerg betyder endelig, at Teknisk Offshore Manageruddannelsen giver adgang til kandidatuddannelsen i Energi på AAU Esbjerg.

Supplering:

Supplering ved optagelse på en kandidatuddannelse fra en bacheloruddannelse/ professionsbacheloruddannelse skal afskaffes fra 2013.

4.2.4 Meritgaranti

Merit er et vigtigt element i at undgå unødvendig dobbeltuddannelse og få de studerende hurtigere igennem uddannelserne. En god meritpraksis fremmer også udgående mobilitet. Det er blevet lettere at få merit. Det gælder både på tværs af institutioner og uddannelser i Danmark og i forhold til udlandet. Men det skal blive endnu mere gennemskueligt.

Beslægtede bacheloruddannelser inden for samme faglige områder skal give merit ved studieskift. Dette er et vigtigt element i et nyt fleksibelt uddannelsesvalg på – og på tværs af – institutionerne.

Et udlandsophold skal ikke forsinke den unge på vej gennem uddannelsen. Studerende skal efter et godkendt udlandsophold have meritoverført alle ECTS fra studier i udlandet; det skal være et krav til både institutionen og den studerende.

Vi skal blive endnu bedre til at godkende og sætte pris på anderledes sammensatte uddannelser, og så skal vi stræbe efter, at der meriteres efter ensartede procedurer.

Meritgaranti:

Studerende skal efter udlandsophold have meritoverført alle ECTS fra godkendte studier i udlandet; det skal være et krav til både institutionen og den studerende. Andre meritudfordringer skal afdækkes og fjernes, hvis muligt.

4.2.5 Efter- og videreuddannelse hele livet igennem

Uddannelsesministeriet gennemførte i 2011 en reform af diplomuddannelserne og er i gang med en tilsvarende

reform af VVU. Målet er at sikre fleksibilitet og gennemskuelighed med fleksibilitet i sammensætningen af modulerne for den studerende og moduler af helt ned til 5 ECTS-point omfang for bl.a. at sikre fleksibilitet i forhold til arbejdsmarkedet.

Der er behov for udvikling, hvor målene er, at:

- institutionerne i højere grad udbyder korte, målrettede forløb inden for en bredere vifte af fagområder
- den tætte kobling mellem institutionstype og karakteren af efteruddannelse blødes op
- brugernes behov er i fokus, og hvor udbuddet ikke nødvendigvis afspejler det ordinære uddannelsessystem
- institutionerne får mulighed og ansvar for at vurdere og anerkende tidligere efteruddannelse med henblik på tildeling af grader.

På universitetsområdet er masteruddannelser reguleret i en særskilt masterbekendtgørelse, der i forhold til fx reglerne om bachelor- og kandidatuddannelser er mindre omfattende og mindre detaljeret. Ligesom det er sket på diplomuddannelses- og VVU-området, bør der igangsættes et udviklingsarbejde på masteruddannelsesområdet med henblik på at sikre, at også denne del af efter- og videreuddannelsessystemet fungerer bedst muligt. Et sådant udviklingsarbejde skal inddrage spørgsmålet om sammenhængen til ph.d.-niveauet.

Efter- og videreuddannelse hele livet igennem:

Der igangsættes et udviklingsarbejde på masteruddannelsesområdet, hvor brugernes behov er i fokus, og hvor udbuddet ikke nødvendigvis afspejler det ordinære uddannelsessystem.

4.2.6 Innovation og entreprenørskab

Det er ikke længere nok at uddanne dygtige lønmodtagere. På tværs af de videregående uddannelser skal vi uddanne folk, der kan skabe og udvikle job, fx ved opstart af virksomheder eller udvikling af nye services og produkter i eksisterende virksomheder.

Vi har brug for kompetente, innovative og entreprenante færdiguddannede, der kan forbedre innovationskapaciteten i virksomhederne – både i de eksisterende og i de nyetablerede og både i private og offentlige virksomheder. De studerendes evne til at handle på muligheder skal fremmes. Foretagsomhed, idérigdom og evnen til at omsætte viden til værdi for andre skal i fokus.

En høj innovationskapacitet betyder, at virksomhederne er i stand til kontinuerligt at omsætte viden til nye løsninger, der er med til at skabe vækst og job i Danmark. Det kræver bl.a., at uddannelsessystemet forstår og reagerer på erhvervslivets og det offentliges efterspørgsel efter innovativ arbejdskraft samt i højere grad uddanner unge, der kan gå ud og skabe deres eget job.

Innovation og entreprenørskab:

En ny national innovationsstrategi skal have fokus på, hvordan innovation og entreprenørskab integreres på alle videregående uddannelser.

4.2.7 Praktik og erhvervssamarbejde

De studerende skal, uanset hvilken videregående uddannelse, de har valgt, have bedre forudsætninger for at komme i job. Ikke alle studerende skal uddannes til konkrete jobfunktioner, men alle studerende skal i deres uddannelse erhverve kompetencer, der kan styrke overgangen til arbejdsmarkedet.

Et foranderligt arbejdsmarked og krav om ændrede kompetencer gennem arbejdslivet stiller større krav til de videregående uddannelser. Uddannelserne skal i højere grad reflektere arbejdsmarkedets behov, og dygtige dimittender skal være med til at sikre de bedst mulige rammebetingelser for virksomhedernes internationale konkurrenceevne.

Det kræver alt sammen en løbende justering og fornyelse af uddannelsernes indhold gennem øget samarbejde med andre uddannelsesinstitutioner samt etablering af ”praktikvinduer”, fx ved at alle studieordninger skal muliggøre mindst 30 ECTS point til praktik, klinik eller lignende og/eller mulighed for erhvervssamarbejder, så de studerende allerede under uddannelsen får et større kendskab og erfaring med det arbejdsmarked, de uddannes til.

Erhvervssamarbejde og praktik:

Gennem erhvervssamarbejde og/eller praktik skal de studerende erhverve kompetencer, der kan styrke overgangen til arbejdsmarkedet.

5.

Mere sammenhæng i de videregående uddannelser

Afsnit 5 opsummerer de uddannelsespolitiske principper, som Uddannelsesministeriet vil arbejde for. Det vil, som nævnt, ske i dialog med sektoren og med respekt for indgåede politiske aftaler. Arbejdet skal også ses i sammenhæng med det igangværende ministerudvalgsarbejde om de videregående uddannelser.

5.1 Reform af rammerne for de videregående uddannelser

- a. **En lov for alle videregående uddannelser:** Visionen er én samlet og sammenhængende struktur i de videregående uddannelser med fokus på gennemsigtighed og større fleksibilitet i uddannelserne. Uddannelserne skal både på erhvervsakademi-, bachelor- og kandidatniveau give de studerende – brede eller smalle – erhvervskompetencer.
- b. **Nye enkle udviklingskontrakter:** Alle institutioner skal have nye kontrakter, hvor fokus er på gennemsigtighed samt færre og klarere mål, herunder hvordan institutionerne er med til at skabe bedre sammenhæng i uddannelsessystemet.
- c. **Taxameter- og bevillingsreform:** Inden for den eksisterende ramme vil vi i 2012 igangsætte et arbejde med at ændre tilskudssystemet på tværs af alle videregående uddannelsesinstitutioner. Et fremtidigt bevillingssystem skal være enkelt, gennemskueligt og baseret på objektive kriterier samtidigt med, at det understøtter uddannelsesaktivitet og sammenhæng i uddannelsessystemet.
- d. **Nyt fælles sammenhængende akkrediteringssystem:** Koblingen mellem det daglige kvalitetssikringsarbejde og den eksterne kvalitetssikring skal styrkes, og kvalitetssikringen skal være mere smidig og understøtte, at nye uddannelsesudbud bidrager til sammenhængen i uddannelserne. Lovforslag om nyt fælles akkrediteringssystem fremsættes i næste folketingssamling.

5.2 Reform af de videregående uddannelser

- a. **Det fleksible uddannelsesvalg på – og på tværs af – institutioner:** Det fleksible uddannelsesvalg skal give alle studerende optimale muligheder for at kombinere deres uddannelse med elementer fra andre uddannelser fra deres egen eller andre institutioner.
- b. **Samarbejde om videngrundlag:** Gennem gensidigt forpligtende aftaler udvikles modeller for, hvordan institutionerne øger forsknings- og vidensamarbejdet.
- c. **Supplering:** Supplering ved optagelse på en kandidatuddannelse fra en bacheloruddannelse/professionsbacheloruddannelse skal afskaffes fra 2013.
- d. **Meritgaranti:** Studerende skal efter udlandsophold have meritoverført alle ECTS fra studier i udlandet; det skal være et krav til både institutionen og den studerende. Andre meritudfordringer skal afdækkes og fjernes, hvis muligt.
- e. **Efter- og videreuddannelse hele livet igennem:** Der igangsættes et udviklingsarbejde på masteruddannelsesområdet, hvor brugernes behov er i fokus, og hvor udbuddet ikke nødvendigvis afspejler det ordinære uddannelsessystem.
- f. **Innovation og entreprenørskab:** En ny national innovationsstrategi skal have fokus på, hvordan innovation og entreprenørskab integreres på alle videregående uddannelser.
- g. **Erhvervsamarbejde og praktik:** Gennem erhvervsamarbejde og/eller praktik skal de studerende erhverve kompetencer, der kan styrke overgangen til arbejdsmarkedet.

Bilag 1:**Styringsredskaber/rammer for institutioner under Uddannelsesministeriet**

Styringsredskaber/rammer	Universiteter	Professionshøjskoler
Regler	<p>Lov om universiteter regulerer både universiteternes institutionelle forhold og universiteternes udbud af bachelor- og kandidatuddannelse, ph.d.-uddannelse samt masteruddannelse mv.</p> <p>Der er udstedt en række bekendtgørelser i medfør af universitetsloven, herunder en uddannelsesbekendtgørelse omfattende bachelor- og kandidatuddannelser, en masterbekendtgørelse samt en bekendtgørelse om universiteternes internationale uddannelsesforløb.</p> <p>Masteruddannelser udbydes i medfør af både universitetsloven og lov om erhvervsrettet grunduddannelse og videregående uddannelse (videreuddannelsessystemet) for voksne (VfV-loven).</p>	<p>Lov om erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser regulerer erhvervsakademiernes og professionshøjskolerens udbud af erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser.</p> <p>Der er udstedt en rammebekendtgørelse for erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser i medfør af loven. Derudover udstedes uddannelsesbekendtgørelser for hver enkelt uddannelse på tværs af udbud. For videregående voksenuddannelser og diplomuddannelser gælder, at de er reguleret i lov om erhvervsrettet grunduddannelse og videregående uddannelse (videreuddannelsessystemet) for voksne. Professionshøjskolerens institutionelle forhold er reguleret i lov om professionshøjskoler for videregående uddannelser.</p>
Ledelse	<p>Universiteterne er statsfinansierede selvejende institutioner med en ansat ledelse og bestyrelser med eksternt flertal.</p> <p>Bestyrelsen ansætter rektor. Al kompetence udgår fra rektor. De videnskabelige ledere varetager deres opgaver efter delegation fra rektor.</p> <p>Rektor fastlægger universitetets interne organisering inden for de rammer, som bestyrelsen har fastsat i vedtægten.</p> <p>Universitetet skal ifølge universitetsloven nedsætte følgende rådgivningsorganer, bl.a. for at sikre medbestemmelse og medinddragelse: Akademisk råd, ph.d.-udvalg og studienævn.</p> <p>I det omfang, bestyrelsen ønsker flere rådgivningsorganer, beskrives de i universitetets vedtægt.</p>	<p>Professionshøjskolerne har selveje samt ansat ledelse og bestyrelser med eksternt flertal.</p> <p>Bestyrelsen ansætter rektor. Rektor tegner professionshøjskolen med undtagelse af dispositioner over fast ejendom.</p>
Udviklingskontrakter/rammeaftaler	<p>Indgår 3-årig udviklingskontrakt med uddannelsesministeren på baggrund af 3-5 pligtige mål, som opstilles af ministeren og 3-5 selvvalgte mål, som vælges af det enkelte universitet.</p> <p>De pligtige og selvvalgte mål afrapporteres via selvvalgte indikatorer (målepunkter) af overvejende kvantitativ karakter.</p> <p>De selvvalgte mål afspejler universitetets egne strategiske prioriteringer og profilering. Uddannelsesministerens pligtige mål baseres på samfundsmæssige prioriteringer.</p>	<p>Indgår en flerårig udviklingskontrakt på baggrund af pligtige mål.</p> <p>De konkrete målsætninger omfatter dels obligatoriske fælles indikatorer, dels selvvalgte indikatorer af overvejende kvantitativ karakter.</p>

Erhvervsakademier	Kunstneriske og kulturelle uddannelsesinstitutioner	Maritime uddannelsesinstitutioner
<p>Lov om erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser regulerer erhvervsakademiernes og professionshøjskolers udbud af erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser.</p> <p>Der er udstedt en rammebekendtgørelse for erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser i medfør af loven. Derudover udstedes uddannelsesbekendtgørelser for hver enkelt uddannelse på tværs af udbud. For videregående voksenuddannelser og diplomuddannelser gælder, at de er reguleret i lov om erhvervsrettet grunduddannelse og videregående uddannelse (videreuddannelses-systemet) for voksne Erhvervsakademiernes institutionelle forhold er reguleret i lov om erhvervsakademier for videregående uddannelser.</p>	<p>Lov om videregående kunstneriske uddannelsesinstitutioner under Kulturministeriet og Lov om Danmarks Biblioteksskole regulerer både de institutionelle og uddannelsesmæssige – ordinære som efter-videreuddannelse – forhold på de kunstneriske og kulturelle uddannelsesinstitutioner.</p>	<p>Lov om maritime uddannelser regulerer de overordnede rammer for de maritime uddannelser og uddannelsesinstitutioner. Det faglige indhold på de enkelte uddannelser reguleres på bekendtgørelsesniveau.</p> <p>Under loven findes endvidere tværgående bekendtgørelser vedr. eksamen, tilsyn, klageadgang, adgangsbegrænsninger samt diverse tilskud.</p>
<p>Erhvervsakademierne har selveje samt ansættelse og bestyrelser.</p> <p>Flertallet i bestyrelsen udgøres af medlemmer fra institutioner for erhvervsrettet uddannelse i erhvervsakademiets geografiske område.</p> <p>Bestyrelsen ansætter rektor. Rektor tegner erhvervsakademiet med undtagelse af dispositioner over fast ejendom.</p>	<p>Designskolen Kolding er selvejende og ledes af ansvarlig bestyrelse, der ansætter rektor.</p> <p>Arkitektskolen Aarhus og Det Kongelige Danske Kunstakademis Skoler for Arkitektur, Design og Konservering er statsejede institutioner, der ledes af en ansvarlig bestyrelse, der ansætter rektor.</p> <p>IVA ledes af en rektor, der ansættes af ministeren.</p>	<p>Alle institutioner er selvejende institutioner bortset fra skoleskibet Danmark, som er stats-ejet og drives af en uddannelsesinstitution.</p> <p>Institutionerne ledes af en ansvarlig bestyrelse, der ansætter rektor.</p>
<p>Indgår en flerårig udviklingskontrakt på baggrund af pligtige mål.</p> <p>De konkrete målsætninger omfatter dels obligatoriske fælles indikatorer, dels selvvalgte indikatorer af overvejende kvantitativ karakter.</p>	<p>Indgår en rammeaftale på baggrund af fastsatte mål i politisk flerårsaftale.</p> <p>De konkrete mål af kvalitativ karakter fastsættes i den enkelte institutions rammeaftale.</p>	<p>Indgår ikke udviklingskontrakter med ministeriet.</p> <p>Underlagt et ministerielt fastsat kvalitetsindeks med udvalgte parametre, som institutionerne måles på samt årlige audits.</p> <p>En mindre del af institutionernes tilskud er bundet op på opnåede resultater i henhold til kvalitetsindekset.</p>

Bilag 2:**Tilskud til institutioner
under Uddannelsesministeriet****Table A:** Tilskud til erhvervsakademierne i 2010

Tilskudstype	Beløb (mio. kr., 2012-priser)
Taxametertilskud	966
Kvalitetstilskud	47
Institutionstilskud	14
Mindre tilskud	2
Hovedtotal	1.029

Kilde: FL 2012

Note: Tilskuddet budgetteres ikke på institutionsniveau, hvorfor fordelingen er foretaget ud fra regnskabet for 2010.

Table B: Tilskud til professionshøjskolerne i 2010

Tilskudstype	Beløb (mio. kr., 2012-priser)
Taxametertilskud*	3656
Institutionstilskud + øvrige faste tilskud	236
Kvalitetstilskud mv.	318
Vidensopbygningstilskud	68
Undervisningsmiddelcenterfunktion	236
Hovedtotal	4514

Kilde: FL 2012

* En mindre del af taxametertilskuddene vedrører ungdomsuddannelser under MBU. Note: Tilskuddet budgetteres ikke på institutionstypeniveau, hvorfor fordelingen er foretaget fra regnskabet for 2010.

Table C: Tilskud fra Søfartsstyrelsen til de maritime uddannelsesinstitutioner i 2010

Tilskudstype	Beløb (mio. kr., 2012-priser)
Grundtilskud	13
Taxametertilskud	255
Skoleskibe	19
I alt	287

Kilde: FL 2012

Table D: Bevillinger til de kunstneriske uddannelsesinstitutioner i 2010

	Beløb (mio. kr., 2012-priser)
Udgiftsbudget	576
Indtægtsbudget	63
Nettobevilling	513

Kilde: FL 2012

Table E: Universiteternes samlede indtægter (mio. kr., 2012-priser)

	2010	2011	2012	2013	2012
1. Uddannelsesbevillinger*	5.940	6.185	6.375	6.097	25%
2. Forskningsbevillinger	7.661	8.026	8.072	7.317	32%
3. Øvrige bevillinger**	1.103	1.004	768	805	3%
I alt bevillinger (basistilskud)	14.704	15.215	15.215	14.219	61%
4. Andre eksterne indtægter***	9.628	9.694	9.906	10.241	39%
Indtægter i alt	24.332	24.909	25.121	24.460	100%

Kilde: FL 2012

* Inklusive bevillinger til deltidsuddannelse og friplads- og stipendieordningen.

** Universiteter modtager også bevillinger til biblioteker, haver og museer mv.

*** Fra 2011 og frem er indtægterne skønnet af universiteterne. I 2010 er indtægterne de faktiske.

Redegørelse

– Om større sammenhæng i det videregående uddannelsessystem

2011/2012:7

Henvendelse om udgivelsen kan i øvrigt ske til
Ministeriet for Forskning,
Innovation og Videregående Uddannelser

Postadresse:
Postboks 2135
DK-1015 København K

Besøgsadresse:
Slotsholmsgade 10
DK-1216 København K

E-mail: fivu@fivu.dk
Tlf. : 33 92 97 00

Elektronisk publikation
978-87-92727-53-4

Design
e-Types & India

Tryk
Rosendahl Schultz Grafisk A/S

Web
Publikationen kan hentes på
www.fivu.dk

